

เทศน์เช้า วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๔๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาศาสนาสอน เห็นใหม่ สอนง่ายๆ มากนะ ดูเด็กๆ มันยังเข้าใจเลย “ละชั่ว ทำดี” นี้ ละความชั่ว ทำความดี สอนง่ายมากเลย แล้วเด็กมันรู้ด้วย เวลาเด็กๆ มันว่า เห็นใหม่ สู้บุญหรือก็เป็นความผิด อะไรก็เป็นความผิดนะ เด็กๆ มันจะเข้าใจเลย ถ้าเห็นผู้ใหญ่ทำผิดนะ ผิดแล้วๆ แต่ผู้ใหญ่ทำไมไม่รู้เหมือนเด็กละ

นี่เวลาสอนสอนง่ายๆ แต่ทำไม่ได้เลย ทำไม่ได้เพราะอะไร พอเวลาเราโตขึ้นมาความรับผิดชอบมันมีเหตุมีปัจจัย ความรับผิดชอบแล้วจิตนิสัยนะ เวลาในสังคมประเทศไทยเรา เวลาเขามาท่องเที่ยว เห็นใหม่ ว่างกับวัด เวลาเราสร้างวัดสร้างวากันนะ เราสร้างสิ่งที่ว่าวิจิตรพิสดารเพราะอะไร เพราะว่ามันสร้างมานะ มันอ่อนช้อยไง ศิลปวัฒนธรรมออกมาจากหัวใจ

เวลาเราเสพศิลปะกัน เห็นใหม่ เพื่อให้หัวใจนี้อ่อนโยน เวลาเด็กของเรา เราเลี้ยงสัตว์เลี้ยงเด็กๆ หัวใจของมันจะอ่อนโยน ถ้าอ่อนโยนนะ มันไม่แข็งกระด้าง มันไม่ทำลายกัน เห็นใหม่ คนที่จิตใจแข็งกระด้าง คนที่ทูลูมานะ เพราะอะไร เพราะหัวใจมันไม่ได้เสพศิลปะ

เวลาเราสร้างวัดสร้างวากัน นี่มันเป็นเรื่องของศิลปะ เป็นความฝึกฝนให้หัวใจเราอ่อนโยน ถ้าอ่อนโยนนะ คนอ่อนโยน คนเข้มแข็ง คนเป็นคนดีก็มี เป็นคนทำความผิดก็มี สิ่งนี้มันเป็นเรื่องของหัวใจ ถ้าเป็นเรื่องของหัวใจนะ การสร้างอย่างนั้นมัน...เหมือนภาชนะ เวลาเราจะทานข้าวกัน ภาชนะ เห็นใหม่ ยิ่งขาววัง โอ้โฮ..วิจิตรพิสดารเลยนะ ต้องแกะสลัก ต้องเซรามิก ต้องสวยงามมาก

นี่ก็เหมือนกันนะ สิ่งนั้นมันเป็นเปลือกๆ ใจ มันเป็นบรรจุภัณฑ์นะ มันเป็นหีบห่อของศาสนา เวลาห่อไตรนะ ตัวห่อไตรนะ พระไตรปิฎก เห็นใหม่ เรากราบไหว้กัน เวลาพระเจ้าตากฯ กู้ชาติขึ้นมา สิ่งนี้พม่าเผาหมดเลย ต้องเก็บหอมรอมริบกันมานะ เวลาพระของเราหนีเข้าป่ากัน แดกกระชานฉานชานเซ็นไปก็เอามา

คุณลังกาตี ลังกาเวลาเป็นเมืองขึ้นของเขานี้ จนเหลือเณรองค์สุดท้ายนะ เวลาจะบวชพระ สยามวงศ์ก็เอาพระจากเรานี้ไปบวช เพราะบวชพระขึ้นมาต้องสงฆ์ยกเข้าหมู่ไง สงฆ์ต้องเป็นผู้ ญัตติจุดตุตถกรรมขึ้นมาเป็นสงฆ์ เห็นไหม กว่าจจะรวบรวมจัดเก็บข้อมูลได้

ศาสนธรรมคือคำสั่งสอนไง เวลาพระเรานี้มันก็เหมือนภานะอันหนึ่ง เพราะพระภิกษุเป็นผู้ ดำรงศาสนา ถ้าดำรงศาสนาด้วยหัวใจ มันเหมือนกับภานะนั้นมันมีอาหารใจ ความรู้สึกของใจ นะ ละชั่วทำดี ละชั่วทำดีมาจากไหนล่ะ?

ละชั่วทำดีมันมาจากหัวใจ ละชั่วทำดีนะ สิ่งใดเกิดขึ้นมันเกิดขึ้นมาจากที่ไหนก่อนล่ะ เกิดขึ้นจากความคิด เกิดขึ้นจากความต้องการ เกิดขึ้นจากความสุขความทุกข์ในหัวใจ ถ้ายังมีความทุกข์ เห็นไหม ถ้ามีความทุกข์ เรายังเกรียคนะ เรายังหมักหมมนะ ย้ำคิดย้ำทำนะ ผลถึงที่สุดนะ มันถึงทำลายชีวิตตัวเองได้เลย เพราะมันทนไม่ไหว

แต่ถ้ามันมีการผ่อนคลายละ เห็นไหม ความทุกข์เกิดที่ไหน เกิดที่ใจ ใจนี้มันตั้งเครียดมาก พระพุทธเจ้าสอนให้ผ่อนคลาย เห็นไหม การเสียดละ การเปิดออก การกักเก็บไว้มันเป็นเรื่องที่ทำ ให้ของเสียด ถ้าเรามีการถ่ายเท

การถ่ายเทหรือการสละทาน มีเจตนา ความเจตนาละ ถ้ามันกักเก็บไว้ มันหมักหมมไว้ใน หัวใจ มันจะมีแต่ของเน่าเสียด ถ้าการถ่ายเทออก การเจตนาออก การเสียดสละออก เห็นไหม มีการ ฝึกฝนไง เริ่มต้นสละทานเป็นการฝึกฝน ฝึกฝนให้เราได้ฝึกหัด ให้เราได้ฝึกหัดนะ เสียดสละออกไป สิ่งนั้น

เวลาในสมัยพุทธกาล ทุกตะเข้ใจเขามีอาชีพ ไถนาของเขา สิ่งที่เขาไถนา เขารับจ้างไถนา สิ่งนี้เป็นความทุกข์ความจนของเขา แต่เวลาพระสารีบุตรออกมาจากสมบัติ เห็นไหม อาหารที่มา พอดีนะ ถวายพระสารีบุตรไป พระสารีบุตรฉันอาหารนั้นเสร็จให้อุโมทนา แล้วเวลาทุกตะ เข้ใจลงไปไถนา ก็อดดินกลายเป็นทองคำหมดเลย

นี่พูดไปบอกว่าเป็นบุคลาธิษฐาน มันเป็นความจริงนะ ความจริงมันเป็นอำนาจาสนาของเขา เป็นการเสียดสละของเขา ถ้าการเสียดสละอย่างนี้ มันได้ผลตอบแทนอย่างนั้น แต่การเสียดสละ ของเรามันฝึกฝนที่ใจ อริยทรัพย์มันสำคัญกว่าทองคำนะ ทองคำนี้ ใจนี้เป็นหนึ่ง ใจนี้เป็นเพชร ใจ นี้เป็นทองคำ นี่เป็นการแสดงเปรียบเทียบทั้งนั้นล่ะ เพราะอะไร?

เพราะสิ่งที่เป็นวัตถุนะ มันเป็นวัตถุ มันไม่ใช่เป็นความรู้สึก เพราะวัตถุนี้นมันย่อยสลายไป อีกสสารหนึ่งได้แต่มันย่อยสลายอีกภพหนึ่งไม่ได้ แต่หัวใจมันไปได้ นะ หัวใจนี้ คุณิตี เวลาเลี้ยง พ่อเลี้ยงแม่ เห็นใหม่ เวลาพระเจ้าสุวรรณสาม ที่ว่าเอาพ่อเอาแม่ไว้บ่าซ้าย หาบพ่อบาบแม่ไว้ขวา ถ้าเอาพ่อเอาแม่ไว้ขวา บ่าซ้ายและบ่าขวา ให้จับถ่าอยู่ในบ่าของเรา เราพยายามดูแลรักษา เห็นใหม่ เลี้ยงในภพชาตินี้

แต่ถ้าเราเปิดตาพ่อเปิดตาแม่ได้ นะ พาแม่ไปวัด พาแม่ให้เป็นสัมมาทิฐิ เพราะอะไร เพราะสมบัติอันนี้แม่จะเอาจากหัวใจไป เพราะอะไร เพราะเจตนาใจ เปิดออกมาจากหัวใจใจ พ่อเปิดออกมาจากหัวใจ หัวใจมันเปิดมีเจตนาออก เห็นใหม่ การกระทำนั้นเกิดมาจากไหน เกิดมาจากใจ ใจเป็นคนกระทำ บุญนั้นมันเข้าอยู่ที่ใจ

เวลาเทวดามาถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า “พระอินทร์มีไหม?”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “เธออย่าถามพระอินทร์มีหรือไม่มีนะ เหตุที่ทำให้เกิดพระอินทร์เรายังรู้เลย” เหตุให้เกิดเป็นพระอินทร์เพราะอะไร? เพราะได้ทำสาธารณะประโยชน์ เห็นใหม่ ได้ทำแหล่งน้ำ ได้ทำถนนได้ทำหนทางอย่างนี้ นี่เหตุให้เกิดพระอินทร์เพราะทำสาธารณะ

แต่ของเรจะทำของเราเองใจ เรามีความตระหนี่ถี่เหนียว เราทำอะไรเพื่อเราๆ แต่ผู้เป็นหัวหน้าเพราะอะไร เพราะเกิดเป็นเทวดา ทำเพื่อเราเราก็ไปเกิดเป็นบุญกุศล เราทำของเราดีก็ไปเกิดเป็นของเรา เราก็เป็นผู้ได้ปกครองของเขา แต่ผู้ที่เขาเสียสละกับสาธารณะให้กับผู้อื่น เวลาเขาไปเกิดเป็นเทวดา เขาไปเกิดเป็นปกครองเรา เพราะเขาเสียสละออกมาให้บุคคลอื่นใจ การเสียสละอย่างนี้มันเข้ามาที่ใจ

ถ้าเปิดตาพ่อเปิดตาแม่คือเปิดตาหัวใจนะ ไม่ใช่เปิดตาเนื้อหรืออก ตาเปลือกอย่างนี้ไปให้หมอกก็เปิดได้ แต่ตาของใจใจ ทิฐิมานะ เห็นใหม่ ห่วงมาก พ่อแม่นี้ห่วงลูกมาก อยากให้ลูกเจริญรุ่งเรือง อยากให้ลูกมีความสุข แล้วก็อยากให้ทำธุรกิจ อยากให้ทำแต่การงาน แต่เวลาลูกเครียด ลูกมีความสุข ลูกทุกข์ทำไมไม่เข้าใจล่ะ?

แต่ถ้าลูกมีความสุขในหัวใจนะ มีศึษาเข้ามา มีความเข้าใจในหัวใจ จิตใจผ่อนคลาย จิตใจมีความสุขในหัวใจ แล้วก็พาพ่อพาแม่มาเพราะอะไร เพราะทองกับเพชรมันเป็นวัตถุ มันอยู่ใน

โลกนี้ มันไปไหนไม่ได้หรอก แต่เวลาเราตายไป บุญกุศลนะมันไปกับเรา มันไปกับจิตดวงนี้ จิตดวงนี้มันพัฒนาไป มันไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม นั่นมันเป็นเรื่องการหมุนเวียนในวัฏฏะ ในเรื่องของบุญกุศล

แต่ถ้าเราออกประพฤติปฏิบัติจนมันเป็นอริยทรัพย์ขึ้นมาะ มันยิ่งประเสริฐกว่านี้อีก ในภพขณะนั้นนะ ในภพขณะ ในภาคสำหรับอาหาร ถ้ามันมีอาหารใจ คือมีศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในร่างกายของเรานี้มันมีหัวใจมีความรู้สึก ถ้าความรู้สึกนี้ เห็นใหม่ เวลาเราไปเห็นภพขณะมันจะสวยงามขนาดไหน แต่มันว่างเปล่านะ ไม่มีอาหารเลย

เราสร้างวัดสร้างวาถัน ข้อวัตรปฏิบัติเราไม่สนใจเลย วัตรปฏิบัติคืออะไร กวาดลานเจดีย์ สร้างมาแล้วนี่เราต้องมีดูแลรักษา กิจของสงฆ์ ๑๐ อย่าง เห็นใหม่ กิจของสงฆ์ ๑๐ อย่างนี้ะ ในศาลาโรงธรรม ในโบสถ์ ในอาวาส เราต้องรักษา เราต้องทำความสะอาด นี่กิจของสงฆ์ ต้องกวาดลานเจดีย์ กิจของสงฆ์ทั้งนั้นนะ กิจของสงฆ์นี้กิจของที่นี่

แล้วเวลากวานานะ เวลาที่ย้อนกลับมาที่ใจ กวาดที่ไหน กวาดในหัวใจใจ กวาดเศษขยะ กวาดความทุกข์ กวาดความยึดมั่นถือมั่นในหัวใจ ต้องใช้สติใช้สัมปชัญญะเข้ามากวาดจากภายใน เห็นใหม่ ข้อวัตรภายนอกมันจะย้อนกลับมาข้อวัตรภายใน

ถ้าข้อวัตรภายนอกมันดี ข้อวัตรภายในมันจะดีนะ เพราะอะไร เพราะคนมันจงใจใจ เวลาเราทำงาน เห็นใหม่ คุณิเราเวลาประกอบธุรกิจขึ้นมา ถ้ามันมีกำไรขึ้นมา มันมีผลประโยชน์ขึ้นมา โอ้อโฮ..ชื่นใจมาก จะรีบชวนขายทำเลย นี่ก็เหมือนกัน ถ้าหัวใจมันเข้มแข็งในธรรมใจ มันเชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กราบธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นใหม่ กิจ ๑๐ อย่างของสงฆ์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้รักษาสິงนี้ะ

พอมันรักษาออกไป เห็นใหม่ ลานที่มันสกปรกนะ ไปไม้เต็มเลย พอเรากวาดสะอาดหมด เราดีใจใหม่? มันมีความสุขใจนะ เราได้ดูแลของสงฆ์นะ เทวดา อินทร์ พรหมเขาอนุโมทนาไปกับเรา ถ้าหัวใจมันกวาดแล้วมันมีความสุข เวลาเราเข้าไปในกุฏิ เราจะนั่งภาวนา เห็นใหม่ หัวใจมันก็มีความสุข เพราะอะไร เพราะมันเริ่มต้นมาดีใจ

ในปัจจุบันนี้หัวใจมันพร้อมอยู่แล้ว มันเข้าไปดีนะ แต่เวลาของนั้นสกปรกหมักหมม ในวัดวาอารามสิ่งระเกะระกะเต็มไปหมดเลย มีแต่ความสกปรก เห็นใหม่ แล้วเราก็หลีกเลี่ยงหน่อย

หนึ่ง จะไปในกุฏิจะไปนั่งภาวนานะ มันก็ไปนั่งเสerahmongใจ จิตก็ไปนั่งเสerahmongอยู่ในกุฏิ นั้นเห็นไหม นั่งเสerahmong สิ่งนั้นมันสกปรก สิ่งนั้นมันไม่สวยไม่งาม มันไม่รื่นเรียงใจหาญใจ

ถ้ามันรื่นเรียงใจหาญ เราทำความสะอาดจากภายนอกเข้ามา แล้วมันจะทำสะอาดจากภายในเข้ามา ภาชนะมันมีอาหาร ร่างกายมีจิตใจ ถ้าจิตใจทำคุณงามความดี เห็นไหม ละชั่ว ทำดี นี้ของง่าย ๆ เลย แต่ทำยากมาก ทำยากมากเพราะอะไร เพราะเราไม่รู้อะไรดีแท้ อะไรดีเทียมไป

เรื่องดีเทียมๆ เห็นไหม เริ่มแต่สละทาน แม้แต่การมาสละทานนะ เรามาทำบุญกุศลนี้แสนยากเลย กว่าจะมาได้ กว่าจะคิดนะ กว่าจะวางแผนนะ แล้วก็ไปนี้แสนทุกข์แสนยากเลยนะ สิ่งนี้ว่าทำยากนะ แล้วเวลาพระออกบิณฑบาตนะ การดำรงชีวิต ข้าวเปล่าๆ ก็ฉันได้ อะไรก็ได้ทั้งนั้น เพื่ออะไรล่ะ? ดำรงชีวิตไว้เพื่อความสงบสงัดไป เห็นไหม นี่ความเพียรชอบ

สิ่งที่ได้บิณฑบาตมา เห็นไหม กิเลสมันกินก่อนนะ อันนั้นดี อันนั้นไม่ดี “ภิกษุ! ก่อนฉันอาหารไม่ได้ปัจจเวกขณะ ไม่ได้พิจารณาอาหารก่อนฉันนี่เป็นอาบัติทุกกฏ”

เพราะอะไร เพราะกิเลสมันอยู่ในหัวใจใช่ไหม? ตามันกระทบ เห็นไหม อันนั้นดี หมายตาไว้เลยนะ เดี่ยวต้องฉันอันนี้ก่อน นี่กิเลสมันกินก่อนนะ เรายังไม่ได้อาหารใส่ปากเลย กิเลสมันกินไปแล้ว แล้วถ้าเรามีสติสัมปชัญญะ พิจารณาให้เห็นโทษไป

“การดำรงชีวิตนี้เหมือนหยอดล้อเกวียน” เกวียนเวลามันหมุนไป เสียงมันดังออกแอด เอาน้ำมันหยอดไว้เพื่อให้มันหล่อลื่นไป ชีวิตนี้ ถ้าอาหารที่เป็นสัปปายะ ฉันสิ่งใดแล้วนั่งไม่โง่งวง ฉันสิ่งใดแล้วการปฏิบัติมันรื่นเรียงใจหาญ ฉันอะไรนี่ให้กิเลสมันกินก่อนนะ ต้องเอาอย่างนั้น ต้องเอาอย่างนั้นนะ พอฉันเสร็จแล้วนะ พุงป่องเลยนะ แล้วพอไปนั่งนั้นก็สัปหงก ตกภวังค์นะ

กิเลสมันกินก่อน แล้วเรายังไม่ได้กินเลย เห็นไหม นี่อาหารในภาชนะนั้น ใจธรรมในหัวใจ ถ้าธรรมในหัวใจ มันมีสติสัมปชัญญะ รสชาติ เห็นไหม รสคือรส ความกระทบนะ อายตนะถึงอายตนะ แต่ที่เป็นประโยชน์ไม่เป็นประโยชน์ เห็นไหม เวลาปัจจเวกขณะ ปัญญามันจะเกิดอย่างไร มันเป็นขณะปฏิบัติ แม้แต่เริ่มก่อนจะฉันอาหาร เราก็ได้ข่มจีกิเลสไว้ก่อน

กวาดขยะ กวาดให้มันโล่ง กวาดให้มันเตียน กวาดให้มันมีความสะอาดสบายกับการประพฤติปฏิบัติ แล้วเราไปนั่งประพฤติปฏิบัติมันจะสะดวกไหม? แต่ถ้าเราไม่ได้กวาดเลยหมักหมมจากภายนอกมา แล้วนี่ก็ทับถมมันเข้าไป แล้วเวลาจะไปนั่งก็ไปนั่ง โอ๊ย มันจะภาวนา

ฉันจะเอาอริยทรัพย์ ทรัพย์จากภายในใจ โยมอดสำห้มาถวายอาหาร มาจากที่ต่างไกล มากี่มีความลำบาก แล้วเราได้ฉันอาหารแล้ว เราจะปฏิบัตินะ มันไปกดถ่วง เห็นไหม

แต่ถ้ามันเป็นประโยชน์ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินะ มันต้องเอาชนะใจของเราเอง กฤหัสถ์ผู้ที่มาสละทาน เห็นไหม นี่เป็นวัตถุ เปิดเจตนา เปิดให้ความสุขบุญกุศลเข้าหัวใจ เปิดอย่างนี้มันเป็นธรรม ธรรมออกมาโดยกิริยาภายนอก เวลาประพฤติเข้ามา มันโดยกิริยาภายใน ความสะอาดจากภายนอก ความสะอาดจากภายใน

ถ้าความสะอาดจากภายใน มันยิ่งยับยั้งมันเป็นนามธรรม มันยิ่งยับยั้งยากใหญ่เลยเพราะอะไร เพราะไม่รู้จะเริ่มต้นตรงไหน จะไปจับตรงไหน จะตั้งสติอย่างไร ถ้าไม่ได้ฝึกไว้ก่อนนะ เหมือนนักกีฬาเลย เห็นเขาเล่นกีฬากันนะ โอ้สูย.. สอนเขาได้หมดเลยนะ เวลาลงไปแข่งขันนะ แพ้ทุกทีเลยเพราะทำไมเป็น ทำไมไม่ได้หรือ เพราะไม่ได้ฝึกฝน ไม่มีประสบการณ์ เวลาแข่งกีฬาเข้าไป กว่าจะเป็นแชมป์ได้มันต้องมีคู่ต่อสู้ คู่ต่อสู้เขามีเทคนิคของเขา เขาผ่านประสบการณ์ของเขา เขานิ่งกว่าเรา เราเข้าไปนะ คิ่นเต็นไปหมดเลยเพราะเราไม่เคยทำ

นี่ก็เหมือนกัน กิริยาภายใน สิ่งที่เป็นความสกปรกภายใน สิ่งที่จะยับยั้งจากภายใน ถ้าภายในนะมันเป็นนามธรรม เราถึงต้องมีรักษาสิ่งนี้ใจ เห็นไหม ทำดี ละชั่ว ดีดีจากที่ไหน ถ้าเราไม่รู้จักดี เราก็เริ่มต้นจากดีไม่ถูก ถ้ารู้จักดี เห็นไหม เริ่มต้นจากดี มีศรัทธาความเชื่อ ดีจากตัวเราใจ

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดนี้เป็นอริยทรัพย์ เราเกิดมาแล้วเรามีโอกาส ถึงจะทุกข์ยาก ทุกข์จนเจ็บใจ ถึงจะประพฤติปฏิบัติมันจะยากขนาดไหน เราก็มีโอกาสกว่าคนอื่นนะ คำว่ามีโอกาส คนอื่นเขาไม่มีโอกาสเพราะเขาผลอ เขาไม่รู้สีกตัวเลย เห็นไหม

เห็นเวลาสัตว์เขาเอาไปโรงฆ่าไหม เวลาสัตว์เขาเอาไปโรงฆ่านะ มันไม่รู้สีกตัวมันเลย เขาเอาสิปุ่นแดงขีดไว้เลยนะ ให้ฆ่าตัวนี้ก่อน ฆ่าตัวนี้ก่อน มันยังนอนไปเพราะมันไม่รู้สีกตัว จิตของคนที่ไม่เข้าใจตัวเอง มนุษย์ที่ไม่เข้าใจถึงเรื่องบุญกุศล ไม่เข้าใจเรื่องของหัวใจของเรา มันก็เหมือนสัตว์อย่างนั้นนะ มันใช้ชีวิตไปวันหนึ่งๆ มันไม่เข้าใจชีวิตของมันเลยนะ ว่าชีวิตของมันนะ มันจะเข้าโรงฆ่า คือมัจจุราชจะเอาเราไป มันยังไม่เข้าใจตัวมันเองเลย มันยังไม่สนใจเลย มันน่าสลดสังเวชไหม? มันน่าสงสารเขาไหม?

ถ้าเราสงสารเขา แต่เขากลับสงสารเรานะ เพราะอะไร เพราะคนเข้าวัดมีเท่าไร หีบมือเดียว แล้วคนที่ประพฤติปฏิบัติมีเท่าไร เห็นไหม ศาสนาเลื่อมๆ ตรงนี้ไง เลื่อมตรงหัวใจของสัตว์โลกมันไม่สนใจ ทั้งๆ ที่เป็นชาวพุทธ มันว่าเป็นชาวพุทธๆ แต่มันไม่รู้จักเลยถึงใดเป็นความดี ดีที่ประเสริฐ ถึงใดเป็นความดี ดีจริงใจ ดีจริงของเรา

ถ้าดีจริงของเรา เอาอำนาจของเราไว้ในหัวใจของเรา ลองปฏิบัติเถอะ ถ้าเราปฏิบัติขึ้นมาได้นะ เป็นสมาธิเราก็เป็นของเราเอง เวลาปัญญาที่เกิดขึ้นของเราเอง แล้วเราจะไปสนใจใคร พระไม่ต้องสอนเราหรอก มนุษย์เรานี้ กฤหัสถ์นี่ดีกว่าพระอีกถ้าเราปฏิบัติได้ เพราะเป็นพระในหัวใจ เพราะเป็นพระจากใจของเรา ถ้าใจเราเป็นพระขึ้นมา พระจะสอนอะไรเรา เพราะเราเป็นพระอยู่แล้ว เพราะอะไร เป็นผู้ประเสริฐใจ ใจเราประเสริฐอยู่แล้วมันจะเข้าใจของเราเอง

สมบัติอย่างนี้มีทุกคนไง นี่ศาสนาเจริญ ทำดี ละชั่ว คืออยู่ที่ไหน เราก็ดูกันไปนะ ดีตำแหน่งหน้าที่การงาน ดีตรงนั้น ถ้าตำแหน่งหน้าที่การงานเป็นอำนาจวาสนา ถ้ามันได้มาแล้ว เราเป็นคนดี บริหารจัดการที่ดี สังคมมีความสุข อันนั้นก็เป็นบุญกุศล อันนั้นเป็นสิ่งที่ดี

สิ่งต่างๆ นี่มันเป็นสมบัติกลาง มันมีแต่หัวใจนี้เข้าไปบริหาร ใจนี้ดีหรือเลว เลวก็บริหารไปประสาเลวๆ ถ้าดีก็บริหารประสาดีๆ แล้วถ้ามันดีขึ้นๆ ไปเรื่อยๆ อันนั้นเป็นเรื่องของสมบัติภายนอก สมบัติภายในของเราก็อยู่ที่จิตใจของเรา

การบริหารนี้มันแบบว่าโลกียปัญญา ปัญญาที่บริหารจัดการทางโลกเขา แล้วปัญญาบริหารจัดการโลกุตตรธรรม มันจะย้อนกลับมาในหัวใจของเรา มันจะเกิดได้ต่อเมื่อคนนั้นมีสติสัมปชัญญะ คนนั้นเห็นคุณค่าของชีวิต คนนั้นเห็นคุณค่าของใจ คนนั้นเห็นคุณค่าของธรรม คนนั้นกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพราะประพฤติปฏิบัติธรรมแล้วมันสัมผัสธรรม มันจะมีความสุขขึ้นมา แล้วมันจะซึ่งใจมากกว่าเราเกิดเป็นชาวพุทธนี้มีอำนาจวาสนามาก เอวัง